

LOVEC

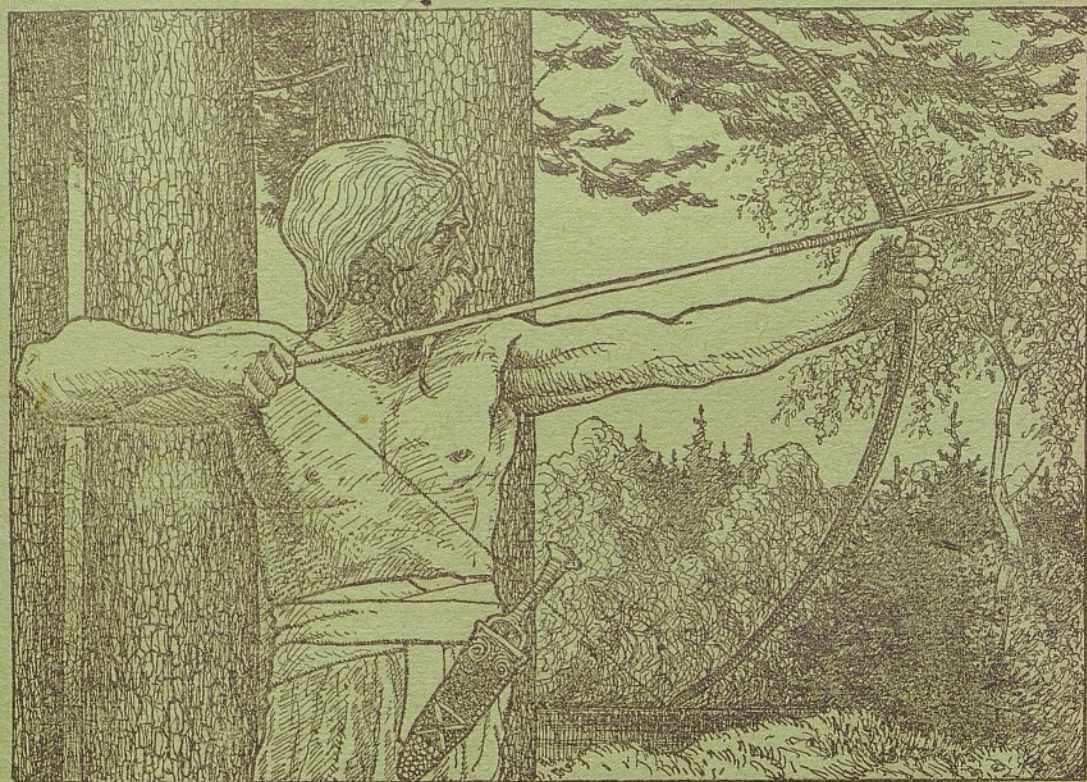
Štev. 8.

List za lov in ribarstvo.

Leto V.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1914

VSEBINA:

LOV: Franc Lokar: Zalaz in klic srnjaka. — Sonnbichler: Visoki lov v Karavankah. — A. Seliškar: Albinizem in melanizem pri živalih. (Konec prih.) — LISTEK: Dr. P. B.: Misleče živali. (Dalje). — Iz lovskega oprtnika. — Iz ribarske mreže. — Astronomski koledar. — Vprašanja in odgovori. Mala oznanila. — Oglasi.

Slovensko lovsko društvo

in njegovo
glasilo

„Lovec“

Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

Članarina znaša na leto **6 kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej **60 kron**, postane ustanoven član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, ki izhaja 15. vsakega meseca. Clani ga dobivajo brezplačno, za nečlane pa velja v Avstro-Ogrski **8 kron** na leto. Kdor prebiva v inozemstvu, mora doplačati še poštnino. Vsaka posamezna številka velja 50 vin. Tudi „Mala oznanila“ stanejo za nečlane 50 vin, člani pa imajo pravico do trikratnega brezplačnega oznanila v listu.

Oglase računa društvo stran po 200 K (na ovitku), ozir. 180 K (na prilogi). Manjši oglasi veljajo sorazmerno manj.

Društvene znake oddaje društvo po 2 kroni.

Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna

Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187. — Telefon štev. 194.

: Mestna hranilnica ljubljanska :

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

**Največja
slovenska
hranilnica.**

Denarnega prometa koncem leta 1913	K 700.000.000—
Vlog	„ 43.500.000—
Rezervnega zaklada	„ 1.330.000—

**Največja
slovenska
hranilnica.**

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

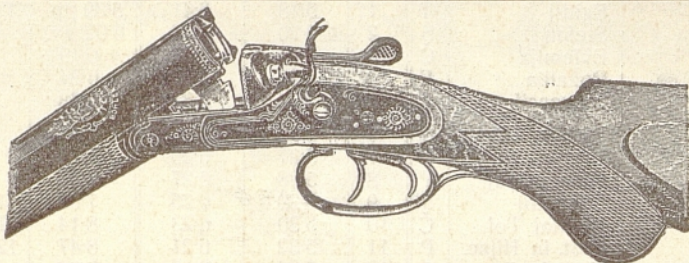
 4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade. — Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

: Prva boroveljska orožjetvorna družba :

≡ **PETER WERNIG,** ≡

BOROVlje, KOROŠKO

Izdeluje najnovejše in priznane prvovrstne lovske puške vseh sestav za zrnje in kroglo z najboljšim strelnim učinkom. Bogata zaloga Browning-, Steyr- in drugih avtomatičnih pištol, samokresov, zračnih pušk, sploh vsega v puškarsko stroko spadajočega orožja.

Popravila. — Strelivo. — Ceniki.

Ludovik Borovnik, puškar v Borovljah na Koroškem,

priporoča najmodernejše puške za lov (dvocevke, risanice, trocevke i. t. d.), dalje Mannlicher-repetirke z najboljšim strelnim učinkom, pripravne za lov, Mannlicher-Schönauer-repetirke, Browning-pištolo

kakor tudi pištolo sistema „STEYR“, krogla 6.35 in 7.65, po prvotnih cenah.

Priporoča se tudi za izdelovanje novih kopit in cevi. — Popravlja in prenareja vsakovrstne stare puške po najnižjih cenah.

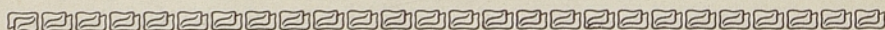

Astronomski koledar.

September 1914

Katoliška imena		Dan	Solnca		Lune		
			vzhod	zahod	vzhod	zahod	
Ščep ☾ 4. ob 2h 1 m pp.	Egidij	T	1	5:18	6:41	5:39 pp.	1:11 zjt.
	Štefan	S	2	5:20	6:39	6:02 zv.	2:29
	Evfemija	Č	3	5:21	6:37	6:19	3:44
	Rozalija	P	4	5:22	6:35	6:34	4:57
	Lavrencij	S	5	5:24	6:33	6:48	6:07
	14. pob. Herm.	N	6	5:25	6:31	7:00	7:14
	Bronislava	P	7	5:27	6:29	7:15	8:22 dp.
	Mala gospoj.	T	8	5:28	6:27	7:30	9:30
	Gorgonij	S	9	5:29	6:25	7:50	10:38
	Nikolaj Tol.	Č	10	5:30	6:23	8:14	11:47
	Prot. in Hijac.	P	11	5:32	6:21	8:47	12:55 pp.
	Macedonij	S	12	5:34	6:19	9:28	2:00
Zadnji krajec ☾ 12. ob 6h 48 m zv.	15. pob. Virgil.	N	13	5:35	6:17	10:24	2:56
	Pov. sv. križa	P	14	5:36	6:15	11:31	3:42
	Nikomede	T	15	5:37	6:13	zjutr.	4:18
	† Ljudmila	S	16	5:38	6:11	0:47	4:46
	Lambert	Č	17	5:40	6:09	2:08	5:08
	† Jožef Kup.	P	18	5:41	6:06	3:31	5:26
	† Januvarij	S	19	5:42	6:04	4:56	5:44
	16. pob. Evst.	N	20	5:44	6:02	6:21	6:02 zv.
Mlaj ☼ 19. ob 10h 33 m zv.	Matej	P	21	5:45	6:00	7:47	6:21
	Mavr. in tov.	T	22	5:47	5:58	9:15 dp.	6:43
	Tekla	S	23	5:48	5:56	10:44	7:12
	Mar. Dev. reš.	Č	24	5:50	5:54	12:11 pp.	7:50
	Kleofa	P	25	4:51	5:51	1:27	8:42
	Ciprijan	S	26	5:53	5:49	2:27	9:47
	17. pob. K. in D.	N	27	5:54	5:47	3:12	11:01
	Vačlav	P	28	5:56	5:45	3:44	zjutr.
	Mihael	T	29	5:57	5:43	4:08	0:18
	Hijeronim	S	30	5:58	5:41	4:26	1:33

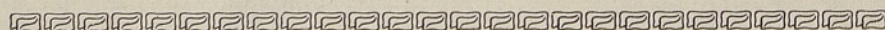
Dolgost dneva: Od 13h 23 m do 11h 43 m.

Vprašanja in odgovori.

S. K. v R. *Vprašanje:* Da vpeljemo red pri obč. lovu, smo si sestavili pravila, katera je podpisal vsak pristopivši lovec, da tako s podpisom jamči, da se hoče ravnati po podpisanih pravilih. Za nekatere prestopke lovcev smo določili denarne globe. Ali je to dopustno in pred sodiščem veljavno, ker niso potrjena naša pravila od vlade?

Odgovor: Omenjene denarne globe so dopustne in jih izterjate lahko potem sodišča, ako ste dovolj označili tozadevne pogoje. V slučaju, da bi jih smatral sodnik za konvencionalne kazni, jih bi lahko znižal po svojem preudarku na primerno mero. To je pa pri nas skoro izključeno, ker so naše globe itak prenzizke. Ali je potrdila vlada vaša pravila ali ne, to nima s stvarjo ničesar opraviti.

France Lokar :

Zalaz in klic srnjaka.

Neslišno in oprezno se plazi lovec ob poletnih jutrih in večerih po samotnih stezah in zapuščenih potih svojega lovišča. Njegovi koraki so namenjeni prebrisanemu staremu srnjaku. Že v maju je bil večkrat v lovišču, da bi spazil, kje se zadržuje srnjak, kam in kod hodi na pašo. Tu so mu pričala o njegovem bivališču oguljena drevesca, kjer si je bil drgnil svoje novo rogovje, tako da je viselo lubje na vse strani in je ovenelo drevescem listje, tam zopet je pričala o njem izkopana zemlja, kjer je kopal v svoji prevzetnosti in razmetaval s prednjima nogama prst, mah in suho listje. Na vlažnem gozdnem potu pa je našel njegove sveže sledove. Z bistrim očesom jih je spoznal za srnjakove in ne za srnine. A vse zalezovanje ni prineslo zaželenega uspeha. Toda lovec ne odjenja, ker hoče dobiti srnjaka na vsak način. Čim večji je trud, tem večje je veselje, ko se mu končno posreči, prekaniti starca. Zato izvabijo tudi lovca vedno iznova in iznova cvetoči junijeви dnevi na zalaz.

Zalaz je najstarejši, najbolj moški in najplemenitejši način lovljenja. Pri njem pokaže lovec vso svojo lovsko nadarjenost. Zalaz zahteva od lovca dobro razvitih, vsestranskih zmožnosti, predvsem pazljivosti, previdnosti, zvitosti, dobrega sluha in vida. Tudi miru in potrpežljivosti mu ne sme manjkati. Natanko mora poznati lovišče in navade ter posebnosti v njem bivajoče divjačine.

Zalezuje lovec zjutraj in zvečer s tem, da se izkuša približati divjačini, ko se pase na gozdnih jasih, ali pa jo čaka, ko gre s paše, oziroma na pašo. Tako združi z zalazom večkrat tudi čakanje. Zjutraj

je zalaz navadno uspešnejši kakor zvečer. A tudi v drugem času, zlasti predpoldne, naleti lovec večkrat na srnjaka, večinoma na najboljše med svojimi. Zjutraj se ti namreč odtihotapi tak srnjak previdno na vse rano po svojih skrivnih potih v goščavo, kjer se rad premika.

V Beli Krajini sem šel v dobliški občini nekega jutra na zalaz v košenice. Tu so pomešane lepe senožeti z globokimi, z gostim grmovjem obraslimi dragami. Poletu so bivale srne večjidel v košenicah, proti jeseni pa so se pomaknile više v bukovo goro. Ko sem obhodil brez-uspešno košenice okrog Grdanjega skednja, sem jo mahnil v goro, da pogledam, če je morda tam kaj srnjakovih sledov. Te sem sicer našel okrog Meklena, Slivovega hribička in Smreke, a srnjaka nisem videl. Vrnil sem se domov in sicer po velikem ovinku mimo Kozlove vode v tančki občini. Tu je bilo vedno največ srn. Bilo je že okrog enajste ure, ko sem prišel tja. Imel sem sicer prav malo upanja, da me čaka morda tam sreča, zlasti, ker se mi je zdelo že prepozno, vendar sem stopal v opankih tiho po potu, pazno gledajoč zdaj na to, zdaj na ono stran v goščavo. Kar se mi je zdelo, da je zašumelo nekaj na levi strani pota. Komaj sem obstal, za grmačino dobro skrit, sem že videl, da se je premaknilo v grmovju nekaj rjavega. Črez nekaj trenutkov je stopil na pot lep srnjak, zvedavo obračajoč svojo s krasnim rogovjem okrašeno glavo proti meni, a takoj se je zgrudil in obležal po dveh, treh poizkusih, da bi se vzdignil.

Prav dober čas za zalaz je neposredno po dežju ali po nevihti. Kadarkoli sem hodil v takem času po lovišču, sem videl vedno največ živali, srn in zajcev. Mokra žival se namreč premika in si išče v gozdu odprtih mest, da se posuši.

Zalezujem vedno proti vetru in ne z njim, ker me sicer srnjak, ki ima imeniten voh, kmalu zavoha. Umevno je, da grem tiho in previdno, da ne stopam na suhe vejice in ne delam najmanjšega šuma. Kadar so tla mokra in veje veter, me srnjak manj sliši kakor ob suhem, brezvetrnem vremenu. Na krajih, kjer mislim, da je lahko srnjak, se plazim posebno počasi in z dvojno previdnostjo. Pazno gledam na vse strani. Večkrat stojim za nekaj časa, skrit za grmom ali za deblom, in poslušam. Če pridem do tratine ali odprtine v gozdu, ne stopim takoj s celim životom na plano, ampak pokukam samo z glavo izza grmička, drevesnega debla ali skale. Če zagledam pasočega se srnjaka, se mu izkušam približati, skrivajoč se za debelimi drevesi in za grmovjem ali plazeč se za obrovom ali po jarku. Zato je treba tudi natanko poznati kraj. Premikam se samo tedaj, če ima srnjak obrnjeno glavo k tlom ali vsaj od mene. Če pa vzdigne glavo kvišku in nezaupno motri okolico, se ne smem ganiti z mesta. Večkrat ti olajša delo srnjak sam s tem, da se pase naravnost proti tebi. Ako hočeš v takih slučajih

zadeti, ga ne pusti preblizu sebe in ne streljaj, dokler je obrnjen s hrbtno črto naravnost proti tebi.

Mladega, slabotnega srnjaka ni posebno težko dobiti. Skoro vsak večer in vsako jutro se pase s svojo izvoljenko na istem prostoru, navadno ob istem času. Drugače je s starim, večkrat zelo pretkanim srnjakom. Veliko se moraš truditi, preden spaziš njegova pota. Danes se pase tu, jutri tam. Svoje prehode ima povsod in nikjer. Dokler ni čas lova, ga včasih še vidiš, pozneje pa izgine, kakor bi se v zemljo vdrl. Samo po odrgnjenih drevesih in razkopani zemlji sklepaš lahko, kje prebiva. Zato si zatakne lovec tudi s ponosom težko zasluženno smrekovo vejico za klobuk, kadar končno dobi takšnega prekanjenca.

Velikega srnjaka s krasnim rogovjem sem zalezoval neko poletje v Cerovcu v dobliški občini. Kosci so ga videli večkrat in mi pripovedovali o njem, čudeč se njegovi velikosti in lepoti njegovih rog. Da so govorili resnico, sem se prepričal kmalu, ko sem ga videl sam. Nekega popoldne sem hodil po Cerovcu brez puške. Ko sem prišel po stezici v široko, globoko drago, je na boku drage nenadoma zaropotalo in v silnih skokih se je pognal srnjak iz drage. Sicer mi ga je precej zakrivalo grmovje, videl sem ga pa natanko, ko je prhnil čez malo preseko. Razveselil sem se, da imam tako vrlega dečka v lovišču. Od tedaj sem pridno hodil za njim. Dostikrat so me pozdravili pri teh pohodih, ki so veljali njemu, zjutraj prvi solčni žarki. Še večkrat me je pa prehitel zvečer mrak. A dobiti ga nisem mogel. Tratin in odprtini se je izogibal in se neverjetno spretno skrival za grmovjem. Parkrat sva si bila prav blizu skupaj, tako da sem slišal njegove korake, oziroma skoke. Dva- ali trikrat sem videl, kako se je zasvetila v grmovju rjava krpa, a niti za trenutek se ni prikazal tako, da bi bil lahko streljal. Ko sem videl, da se trudim z zalazom zastonj, sem se tolažil z mislijo: „Le počakaj, zviti starec! Ne boš me vodil več dolgo za nos. Bliža se čas, ko se vzbudi v tvojem srcu ljubezen. Tedaj mi prideš na klic. Kar najjavljiveje ti zapiskam, da te privabim k sebi, in moj boš!“

Pri srnah se vrši namreč, kakor je sedaj po dolгих bojih in prepirih znanstveno dognano, prava pojatev meseca julija in avgusta. Pojatev, ki jo opazujejo lovci včasih v novembru in decembru, ni ničesar drugega kakor plemenitev srn, ki so ostale dotlej neoplojene. Ob času pojatve se oglašča srna s posebnim glasom, vabeč k sebi srnjaka. Z oponašanjem tega klica privabi tudi lovec ljubezni željnega srnjaka, ki pa najde mesto zaželjene srne smrtonosno kroglo.

Klic oponašam lahko s piščaljo iz roževine, svinca itd. Marsi kateremu izurjenemu lovcu pa služi prav tako dobro tudi bukov list ali travnata bilka. Glas sam je težko popisati. Ne sme biti kričeč,

ampak mehek in tih, nekoliko zategnjen in na koncu hitro odrezan. Lovec mora slišati v naravi klic srne, če ga hoče dobro oponašati, saj je opazovanje najboljši učitelj. Če si ga slišal vsaj enkrat, si ga prav lahko zapomniš. Piščali so tako narejene, da proizvajaš lahko višji ali nižji glas, kar je najbolj važno. Če je glas prenizek, ne prikličesh gotovo ničesar. Previsok glas pa je zopet preveč podoben klicu mlade srne.

Pri klicanju zapiskam navadno trikrat, nakar počakam nekaj časa. Če ne slišim ničesar, ponovim trikratni klic. Vendar ne smem tega storiti prehitro, saj ni slišal še nihče, da bi klicala srna venomer. Na enem prostoru zapiskam trikratni klic tri- do štirikrat. Obračam se sedaj na desno, sedaj na levo, ker kliče srna srnjaka sedaj tu, sedaj tam.

Če se mi nič ne prikaže na klic, s katerim oponašam glas stare srne, oponašam črez nekaj časa v presledkih nekaj minut večkrat glas srnice, ki ga slišim od nje, kadar sili srnjak vanjo. Ta glas je kratek in rezek ter postaja vedno višji, vedno bolj plašen in boječ. Šele na ta klic pridirja večkrat star srnjak, ki se ni zmenil za prvo klicanje ali se je pa bližal počasi in previdno lovcu ter obstal v precejšnji razdalji od njega. Prižene ga ali ljubosumnost, ali radovednost, ki mu je prirojena.

Najboljši čas za klicanje je zjutraj od 7.—9. ure in proti večeru od 6. ure dalje, a tudi ob drugem času pride srnjak na klic. Najboljši dnevi so v splošnem koncem julija in začetkom avgusta. Tega se pa ne smeš držati preveč natanko, ker vplivajo na pojanje podnebje, vreme, hrana itd. Kdor ume klicanje in je tudi drugače dober lovec, privabi i prej srnjaka. Umevno je, da pride srnjak v krajih, kjer je malo srn, rajši na klic kakor tam, kjer jih je veliko. V splošnem je čas pojatve zavisen od lovišča. Kdaj je najboljši čas za tvoje lovišče, to moraš dognati z vestnim opazovanjem sam. Nikar pa ne začni prej klicati, preden nisi videl večkrat gonečih se srn, in teh iščočih srnjakov.

Zelo važno je, da si izberem že pred klicanjem zanj pravi prostor. Moram biti dobro skrit, a moram imeti tudi dober razgled za streljanje. Paziti je treba tudi na to, da se obrnem lahko hitro na vse strani, ker se ne ve, od katere strani pride srnjak. Zato odstranim veje, ki mi delajo napotje. Na prostor, ki sem si ga izbral za klicanje, pridem kolikor mogoče tiho. Tu se najprej prepričam, če je sapa ugodna, sicer bom zaman piskal. Preden začnem klicati, počakam najmanj pet minut, rajši še več, da se pomiri srnjak, ki me je morda slišal, ko sem prihajal. Ko neham s piskanjem, se nikakor ne smem prehitro odstraniti. Kakor povsod na lovu, je treba tudi tu potrpežljivosti. Najmanj deset minut moram počakati, potem se šele lahko tiho odstranim. Saj ravno najboljši srnjaki ne pridejo takoj. Mlad ti včasih pridirja skokoma, komaj si se oglasil. Starec pa bojuje v svoji notranjosti poprej večkrat hud boj, dokler ne zmaga končno poželjenje nad previdnostjo. Včasih se

priplazi srnjak oprezno kakor lisica, obstoji za grmom, gleda pazno in poslušaj. Če se mu ne zdi povsem varno, zbeži v urnih skokih. Starega srnjaka ne privabiš več potem izlepa, dasi se posreči tudi to marsikateremu izkušenemu lovcu. Mlad, slab srnjak pa je prišel že večkrat v isti uri po parkrat na klic, četudi je videl lovca.

Da se ne sme lovec včasih niti ganiti, kadar se mu bliža srnjak, me je najbolj izučil oni starec iz Cerovca, ki ga nisem mogel dobiti na zalazu. Bil sem prepričan, da ga dobim na klic. Toda jaz sem obračal, srnjak pa je obrnil. Dvakrat sem ga bil že klical na več krajih, pa ga nisem mogel privabiti. Slednjič so ga vendar prevarili zapeljivi glasovi moje piščali. Bilo je neke nedelje dopoldne koncem julija. Prostor, kjer sem klical, je bil prav primeren, da se je slišal daleč glas piščali. Tudi sem videl dobro na vse strani, ker je bilo grmovje redko, samo za hrbtom je bil griček gosto obrastel z nizkimi hrastiči, leskovino in robidovjem. Preteklo je že dobrih pet minut, odkar sem bil zadnjič zapiskal. Mislil sem, da zopet ne bo nič, in sedel mirno, gledajoč predse. Kar zaslišim za hrbtom rahel šum, kakor bi kdo potegnil za vejo. Kri mi je skoro zastala, a nisem se ganil. Vedel sem, da stoji za mojim hrbtom srnjak, ki me je mikal že dolgo časa. Prišel je tiho po travi, da sem ga slišal šele tedaj, ko se je zadel ob grmovje. Kako naj se obrnem, da ne zapazi moje kretnje? Ali ga zagledam poprej kakor on mene? Kako naj vzdignem k licu puško, ki je ležala na kolenih? Take misli so se mi podile v trenutku po glavi. Počasi, počasi sem obrnil glavo, kar je zaropotalo in „be, be“ je odskočil srnjak, ki je bil stal komaj trideset korakov za menoj. Nikdar več se nisva bila videla.

Na klic ne pride samo srnjak. Na ne prenizek glas se prikaže rada tudi srna. Zato ne sme lovec streljati tjavendan, če se mu približuje žival, dokler se ni natanko prepričal, da je srnjak in ne srna. Sploh ne strelja lovec nikdar na nobeno stvar, dokler je ni nedvomno spoznal. Enako ne bo streljal na prvega slabega viličarja, ki priskače kakor neumen, saj ima ravno pri klicanju priliko, pobiti stare srnjake, ki jih drugače ne more dobiti. Tudi se pripeti, da prideta na klic srna in srnjak, če zapiskam visoko. Srna misli, da prihaja glas od mladiča, ki je v nevarnosti, in hiti tja, odkoder je slišala glas, srnjak ji pa sledi, da je ne izgubi izpred oči.

Živo se spominjam na tak slučaj, ki sem ga doživel v Beli Krajini pri Sv. Križu. To je prijazen hrib, katerega pobočje je na enem koncu obraslo zdržema z veliko goščavo, na drugem koncu pa je nekaj senožeti. Črez dan so bivale srne v goščavi, kjer so imele lep mir. Zato sem šel tja klicati, dasi je težko najti primerne prostora. Obstal sem pri potu, ki ga rabijo ljudje le malo in je radi tega s travo obrastel,

Na levo in desno so rastle kostanji in grmovje. Naslonjen na debelo kostanjevo deblo, sem klical najprej z glasom, s katerim vabim srnjaka. Ko je ostalo po preteku četrt ure vse tiho in mirno, sem zapiskal dvakrat z visokim glasom, da vidim, kaj privabim na ta način. Tu je prifrčal gozdni jereb in se usedel blizu mene na tla. Ravno sem gledal, kje sedi, da bi ga opazoval, kar zaslišim spodaj od leve strani skoke. Črez pot je stopila hitro srna. Obstala je na desni strani pota. V tem sem slišal prihajati še eno. Na pot je stopil, petdeset korakov od mene, lep šesterak, oziraje se za srno. Krogla ga je rešila vseh muh in skrbi.

Sonnbichler :

Visoki lov v Karavankah.

Kaj nudijo Karavanke lovcu, je malokaterim znano, pa tudi tega ne ve marsikdo, da prebiva v lepih Karavankah ponosni jelen. In vendar ruči tudi tukaj in je bilo njegovo ručanje lani celo močnejše kakor v večini prejšnjih let. Da ti priskače v Karavankah na klic mnogoteri lep srnjak in se ti pripodi neredko krasen kozel črez novo zapadli sneg, o tem ne bom govoril; poudariti hočem samo, da je padel v omenjenem rogovju že marsikak živalski junak, ki se je kosal lahko glede velikosti s svojimi brati v Karpatih, slovečih po bogastvu na živalih, dasi živimo v Karavankah visoko v gorovju in ve vsak lovec, da ne zraste tu gorovje tako hitro, lepo in močno kakor v nižje ležečih loviščih, kjer ne pozna divjačina vremenskih neprilik gorovja.

Kar se tiče našega lovišča, ga tvori v glavnem Košuta, ki obstoji kot Karavanke sploh iz apnenca in se vleče od severovzhoda proti jugozapadu. Črez njen greben vodi izvečine koroško-kranjska deželna meja. Prisojna stran ni glede strmin prehuda. Do vrha je obrasla s sočnato travo, iz katere mole tu in tam čeri. Osojna stran pa, ki pada proti Koroškemu, je razdrapana in nedostopna. Tu ločijo Košuto visoke stene od spodaj ležečih kamenitih orjakov. Dalje se vleče meja lovišča, obenem deželna meja, črez Plešivec in Stegovnik, kjer prevladujejo planine in loze, le mestoma prekinjene od sten in čretja.

Te meje — proti jugu se naslanjajo z grebenom na sosede — obdajajo črez 10.000 oralov najlepšega lovišča in krasnega gozda ter tvorijo v svoji celoti posestvo g. deželnega poslanca dr. Karla barona Borna pri Sv. Katarini. Od tega posestva je okroglo 6200 oralov ograjenih za oboro, ostali del pa je prosto lovišče, v katerem so se zelo razmnožile vsled dobre gojitve in dobrega varstva većinoma srne. Pa tudi po kakovosti se odlikuje ta divjačina v omenjenem lovišču.

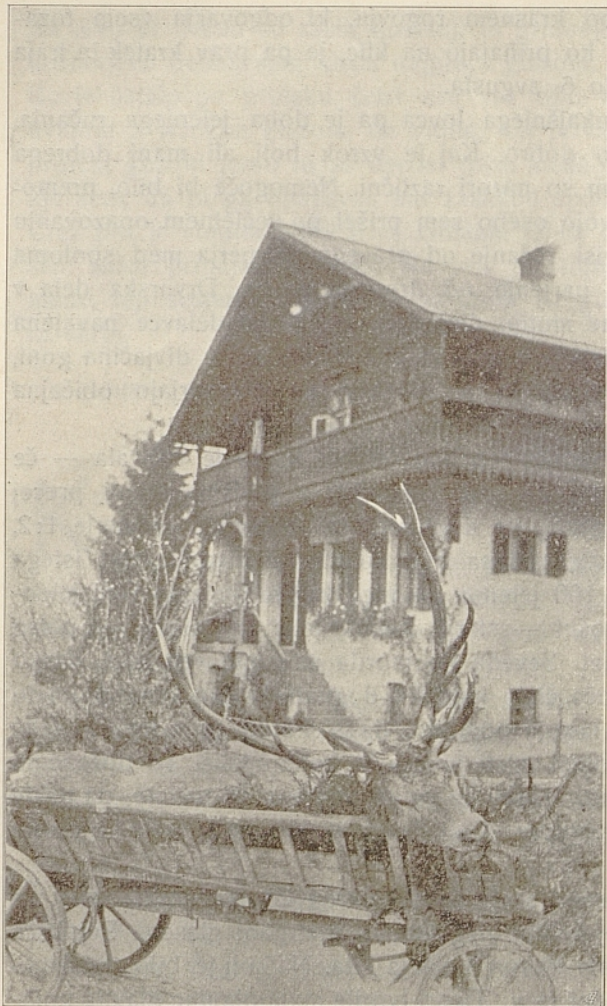
Srnjaki se odlikujejo po krasnem rogovju, ki odgovarja vsem toza-devnim zahtevam. Čas, ko prihajajo na klic, je pa prav kratek in traja navadno samo od 1. do 6. avgusta.

Najlepši čas za tukajšnjega lovca pa je doba jelenjega ručanja, ki je bilo lani posebno dobro. Kaj je vzrok bolj ali manj dobrega oglašanja jelenov, o tem so nazori različni. Nemogoče bi bilo, premotriti vse natanko. Za svojo osebo sem prišel po večletnem opazovanju do prepričanja, da zavisi ručanje od pravega razmerja med spoloma in od vremena v času parjenja, od drugega pa ne. Drvarska dela v bližini pojališč n. pr. ne motijo divjačine, ker je na delavce navajena in se pase čisto brezskrbno v njihovi bližini. Kadar se divjačina goni, takrat pa celo ni previdna in je nikakor ne vznemirjajo običajna dela, ki jih izvršujemo v njeni bližini.

Da je bilo lani pojanje posebno dobro, na to je vplivala — če je sploh kaj — okolnost, da smo odstrelili v prejšnji jeseni precej košut, pri čemer smo pazili, da dobimo in si ohranimo razmerje 1:2, t. j. da prideta na vsakega jelena dve košuti, ne uštevši telet istega leta. Prišlo bi torej na 100 jelenov — med katere štejemo tudi jelenčeta — okroglo 200 košut — starih košut, telic in jalovk — poleg približno osemdeset telet. Seveda bo morda eno leto več telet, drugo pa manj, ker je nemogoče čisto natanko dognati, koliko košut je imelo mlade, koliko telet je morda poginilo, dalje koliko je v lovišču telic ali jalovk in koliko je med teleti juncev in koliko telic. To doženemo lahko vedno le približno, vendar se pa ne motimo, če trdimo, da pride na svet več telic kakor juncev. Tudi o tem je več nazorov in še vedno je dvomljivo, kdo ima prav.

Pravo ručanje jelenov se je začelo okrog 20. septembra, dasi so se čuli že nekaj dni prej kratki, neglasni in pretrgani glasovi. Pojališča so si izbrali izvečine ista kakor prejšnja leta. Najbolj je bilo obiskano pobočje Košute ob gozdni meji. Tu so tvorile male planine glavna pojališča. Žalibog so bili jeleni tako previdni, da niso ostali ob robu gozdov, kjer bi jih bili lahko zalezli, ampak so jo potegnili s spremstvom vred naravnost na strme in čisto proste rebri, kjer smo jih sicer lahko opazovali na nekaj tisoč korakov, a jim je bilo nemogoče priti blizu.

Da bi zasedli stečine najboljših pojališč in napravili od nasprotne strani na jelene tih pogon, ne smatram za dobro. S tem se prvič moti parjenje, drugič bi pa v omenjenem lovišču vsled terenskih razmer to itak ne koristilo, ker se umakne divjačina lahko na vse strani in jo je sploh nemogoče obstopiti. Kljub temu se je posrečilo nekaterim vztrajnim gospodom, dobiti krasne trofeje. Tako n. pr. je podrl princ Hohenlohe dne 27. septembra zvečer na Plešivcu malo prej, preden

Dvanajsterak g. gozdnega mojstra Sonnbichlerja.

je ugasnila strelna svetloba, s strelom v pleča na dobrih 150 korakov lepega deseteraka. Navečer ni bilo na Plešivcu ničesar videti niti slišati, kakor bi bil izumrl. Ko pa je poizkusil lovec s školjko, se je oglasil naenkrat en jelen zgoraj, drugi spodaj. Črez malo goljavo v čretju je prišla počasi košuta, za njo pa deseterak, ki je dobil kroglo, da se je zgrudil takoj po nekaterih skokih. Rogovje je imel zelo pravilno s posebno dolgimi vršički in z močnimi rogovilami.

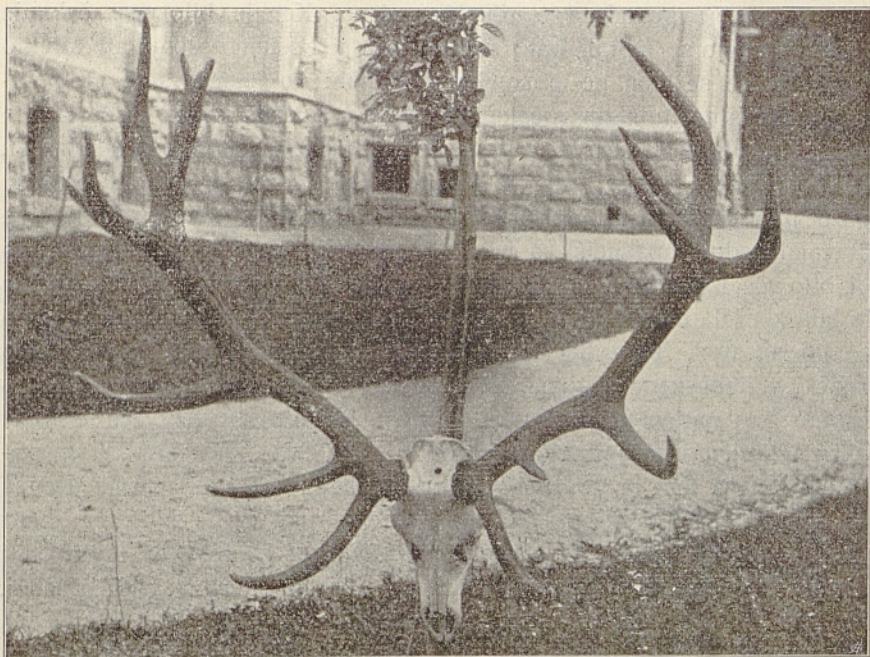
Tudi močno rogovje je imel lih šestnajsterak, ki ga je ustrelil na Kisovcu baron Emil Oppenheim. Ta jelen je bil vedno na

pojališču v družbi več košut, medtem ko je stalo v bližini nekaj slabjših jelenov. Toda ravno za časa zalaza, torej zjutraj in zvečer, je stal večinoma prosto visoko na gori, kjer ga je videl marsikak strelec, a ga ni mogel doseči. Vendar je podil črez dan včasih kako košuto in prišel pri tem v bližino gozdne meje, kjer bi bil mogoč strel na pravo razdaljo. To ga je tudi pogubilo. Po mnogih brezuspešnih zalazih in po dolgotrajnem čakanju je prišel končno baron Oppenheim do strela, potem ko je čakal jelena nepretrgoma deset ur in ga je imel vedno pred seboj na nekaj tisoč korakov. Rogovje je bilo lepe oblike in posebno v vršičkih izvanredno močno.

Pri pogonu na divje kože dne 28. septembra 1913 je padel šestnajsterak, deseterak in osmerak, razen tega še srnjak in osem koz.

Najmočnejši jelen pri lanskem pojanju je bil šestnajsterak, ki ga je ustrelil gospodar lova 4. oktobra. Rogovje mu je tehtalo 8,1 kg; leva rogovila je merila 1,07 m, desna pa 1,05 m; nadočniki so merili 43 cm, obseg rogovil pod vršički 18 cm, roža 25 cm in razdalja vršičkov 85 cm.

Zalaz na večer 4. oktobra, katerega sem se mogel udeležiti in ga uživati, mi ostane nepozaben. Bil je pravzaprav prav mračen in

Šestnajsterak g. barona Borna.

mokromrzelo, nekoliko deževen in meglen jesenski dan, ko smo slišali baron Born, gozdar Steinacher in jaz v lovišču Za lomom naenkrat v naši bližini jelena z dobrim, globokim basom. Tam ravno je les mestoma nekoliko redkejši, mestoma pa prerasel z jelšami in pokrit z odpadlimi vejami, ki so pokale pri vsakem koraku in zalaz zelo otežkočile. Preostajalo nam pa ni nič drugega, kakor jelena z največjo previdnostjo zalezovati, ker je pač tu in tam na školjko prav jezno odgovarjal, tu in tam pa čisto obmolknil in se ni ganil vrhutega z mesta, kakor se nam je zdelo. Morali smo si torej misliti, da ima pri sebi košute, in biti dvakrat previdnejši. Ko smo napravili nekaj korakov, je poizkušal

Steinacher zopet s tihim ručanjem, kakor se oglašja jelen, ki je pravi nezaupljivec, in takoj je odgovoril starec, po naših mislih bliže, vsled česar smo obstali kot pribiti. Toda dolgo, dolgo je ostalo vse tiho, tako da smo mislili, da nas je zapazil na kak način in jo je odkuril, kakor umejo to stari gospodje tako dobro in brezglasno. Na poizkuse s školjko ni odgovarjal. Zato smo premišljevali, ali bi ne bilo bolje iti naprej, ker je bil jelen najbrže vznevoljen. Odločili smo se pa še za poizkus s školjko in zopet smo dobili jezen odgovor. Imeli smo torej opraviti s prekanjencem, ki se ni dal spraviti z mesta, dasiravno smo ga bili s svojim ručanjem dozdevno zelo razljutili.

Zopet je postalo vse tiho in mirno. Ker je bilo vse čakanje zastoj in smo se morali bati, da pridemo v gostem lesovju ob strelno svetlobo, če se nam ne posreči priti kmalu do jelena, smo ga poizkusili previdno, tuintam ručajoč, naravnost zalesti. Korak za korakom smo se priplazili na ploščat hrbet, ki nam je nudil nekoliko razgleda. Tu se je prikazala najprej košuta, potem telica. Počasi sta stopali po lesu proti nam in se nam približali že na blizu 15 korakov. Položaj je postajal vedno opasnejši, a jelena še ni bilo. Samo ob sebi umevno bi bilo vse izgubljeno, ko bi nas bila zagledala kaka žival. Vsa družba bi bila zbežala in potegnila s seboj jelena, ne da bi bilo mogoče, samo misliti na strel. Tu zopet silno ručanje — in polagoma se prikažejo vršički velikanskega rogovja. Počasi, čisto počasi sledi njegov nosilec, s hrbtno črto naravnost proti nam obrnjen, glavo pa pri tleh. Ko je prišel blizu srednjemočne smreke, je stopil k nji in začel tako biti, da so pokale veje. Pri tem je godrnjal v čudnem basu, kakor bi se tiho kregal, da se upa ručati v njegovi bližini še nekdo drugi. Bil je to prizor, kakor ga nisem videl lepšega še nikdar: pred nami na 20 korakov godrnjajoč junak, spuščajoč svojo jezo nad smreko. Bilo ga pa ni mogoče streljati, ker je stal naravnost proti nam obrnjen in se je videl od hrbta le del, medtem ko je držal glavo pri tleh. Končno pa se je le vzravnal, da bi zaručal, a že ga je zadela krogla. Še enkrat se je ponosno vzel, potem pa se je zvrnil in položil ponosno glavo na stran. Trenutek, v katerem je bil strel oddan, je nudil edino priliko za to, kajti že v naslednjem bi nas bil moral jelen zapaziti. Šele po strelu smo si mogli ogledati rogovje, kajti do takrat se še prav dihali nismo upali. Gospodar lova je bil silno vesel, nič manj pa nismo bili mi ponosni na krasno trofejo, ki je bila nov dokaz gojitve in varstva naše divjačine. Sploh so še malokatero leto odgovarjali jeleni tako dobro na školjko kakor v zadnji sezoni in marsikak lep dečko je moral plačati z življenjem svojo slepo jezo in bojevitost, medtem ko jo je marsikateri zvitež — to povem prej iz veselja kakor iz jeze — popihal in se izognil vedno pravočasno krogli. Tem prekanjencem kličem: „Na veselo svidenje!“

V vsem smo pobili v zadnji lovski sezoni 2 šestnajsteraka, 1 štirinajsteraka, 8 dvanajsterakov, 7 deseterakov, 5 osmerakov in 1 jelenče poleg 24 košut, 20 srnjakov in 15 koz.

Vsem lovcem, ki nimajo veselja samo s streljanjem, ampak tudi z opazovanjem življenja divjačine in ki jim je pri srcu njen blagor, krepek: „Lovski pozdrav!“

Sv. Katarina, 26. novembra 1913

Albin Seliškar:

Albinizem in melanizem pri živalih.

(Dalje.)

c) Vpliv vlage. Mnenja o vplivu vlažnosti si zelo nasprotujejo celo glede istega živalskega reda. Tako trdi Leydig¹, da žive melanistični polži zlasti na vlažnih krajih, medtem ko navaja Geyer² vlažnost in pomanjkanje svetlobe za vzrok albinizma pri polžih, kar je z ozirom na naše jamske polže verjetnejše. Mogoče bi se dalo razložiti pogosto pojavljanje melanističnih živali na humoznih barskih tleh z vlažnostjo. To domnevamo zlasti glede metuljev, ki se pojavljajo v melanističnih zvrsteh predvsem na mokrih krajih. V velikem številu se pojavlja temnobarvnost pri metuljih po mokrih letih.

Navadnega močerada je gojil Kammerer dve leti v tako suhi atmosferi, da je mogel ravno še živeti. Rumene lise na močeradu so malodane izginile. — Pri koloradskem krompirjevem hrošču (*leptinotarsa decemlineata* Say) povzroča vlažnost do gotove meje melanizem; ko je pa maksimum prekoračen, se pojavi pobledeost. Enako povzroča prevelika vlaga delni albinizem metuljev.

d) Vpliv svetlobe. Pri opazovanju učinkov svetlobe je treba velike previdnosti, kajti solnčna energija, ki prihaja na zemljo, kaže jasno dve sestavini: toploto in svetlobo. Težko je določiti, ali je tvorba pigmenta odvisna od svetlobe ali od toplote ali od drugih, nepoznanih, mogoče notranjih činiteljev.

O rastlinskih listih vemo, da povzroča njihovo zeleno barvo svetloba. Toda že tu se nahajajo izjeme; še več jih je pri živih barvah cvetov, ki se razvijejo v enaki moči celo v popolni temi. Enako se tvorijo pigmenti pri zametkih sesalcev v popolnejših stadijih brez pomoči svetlobnih žarkov. Zlasti razvidna je neodvisnost barvil od svetlobe pri žuželkah, ki se izbarvajo deloma že v lupini bube, ki

¹ Gastropoden 1876, str. 238 in 266.

² Jahresh. d. Ver. f. Naturk., Stuttgart 1903, str. 316.

počiva pri mnogih vrstah v temini zemlje. Temna barva žabjih paglavcev se razvije tudi tedaj, če jih vzgajamo v popolni temi. Ne samo normalna barva, temveč celo melanistične oblike se pojavljajo v temi. Melanizem alpskih žuželk nastaja po Kellerjevi razlagi vsled tega, ker prežive žuželke na planinah večino leta pod trdno snežno odejo in se v tej noči tudi preobražajo. Pestre barve normalno živčih organizmov se na njih vsled nedostatka svetlobe ne morejo razviti, zato pa tem bolj medle barve.

V ostrem nasprotju s pravkar navedenimi dejstvi so opazovanja, ki dokazujejo vpliv teme na pojavljanje albinizma in vpliv svetlobnih žarkov na razvoj barv. Znan zgled za to trditev so brezbarvne jamske živali, ki deloma na svetlobi zopet potemné. Tudi albinizem pri vretenčarjih severnih krajev lahko razlagamo s pomanjkanjem svetlobe. — Sladkovodna rakovica (*telphusa fluviatilis* Belon), ki jo je izpostavil Kammerer pol leta močni svetlobi, je dobila rjavočrno barvo. Ako se odstrani ostrigi ena lupina, se pojavi v prosto ležeči gabanici pod vplivom svetlobe temnorjav pigment.¹ — Kemično najbolj učinkoviti žarki solnčnega spektra so ultravijoletni, ki se pojavljajo v višjih zračnih plasteh v velikem, občutljivem številu. Nam so nevidni. Čuti jih predvsem fotografska plošča, ki potemni vsled njih zelo hitro, a tudi turist, ker mu povzročijo pegavost, zagorelost ali celo solčno opekline. Melanizem gorskih žuželk je skoro gotovo odvisen od teh žarkov.

e) Vpliv barv v okolici (direktna prilagoditev). Znan pojav je, da se prilagode organizmi v mnogih slučajih tako barvam okolice, da jih je težko razložiti (simpatična ali varovalna barva). Pri tem se pojavljajo mnogokrat albinistične in melanistične oblike. Barvna prilagoditev (hromatična funkcija) je fiziološki pojav, ki je odvisen zlasti od očesa in od simpatičnega živca. Različne barve učinkujejo na oko različno in povzročujejo tako posredno neenakomerno skrčenje barvonoscev. Slaba svetloba n. pr. skrči občutljivejše svetle barvonosce, a črnih ne more. Zato so ribe ponoči v spanju in slepe ribe tudi podnevi temne.

Neposredna prilagoditev se da razlagati še na drug način, namreč po načelu mehanične barvne prilagoditve. Ako leže bube malega kopri-varja (*vanessa urticae*) in dnevnega pavlinčka (*v. io*) v dnevni svetlobi na beli podlagi, se pobarvajo svetlo-rumeno; če vplivajo nanje samo rdeči in rumeni žarki, dobe bube močno rumeno barvo; v temi, oziroma v modri luči na temni podlagi se razvije na njih temnorjava barva. Drugi slučaj dokazuje, da ovira rdeče-rumeni del spektra razvoj rjave barve. V zadnjem slučaju vsrka temna podlaga svetle žarke (predvsem

¹ Schidt, Natur 1894, str. 19.

one z dolgimi valovi: rdeče in rumene) in temnorjavo barvilo se razvije neovirano.¹ — Slične so prilagoditve na nemški saranči (*Oedipoda germanica*): na pesku živeči poedinci imajo sivorumeno, peščeno barvo, na železnati glini pa rdečkasto. Barve se morejo izpreminjati le tedaj, kadar je koža mehka in barvonosci gibljivi, torej za časa levitve. — Zgoraj omenjeni slučaj melanizma stepnih kobilic je tudi barvna prilagoditev. Kammerer vidi v tem učinek vročine in suše, ki nastopa pri stepnih požarih.

Direktna barvna prilagoditev ni omejena samo na nižje, glede barvnosti prožnejše, gibljivejše organizme, ampak se pojavlja tudi na višjih vretenčarjih, seveda le v določenih časih, ko se premeni dlaka, perje itd. — Navadnega močerada je postavil Kammerer² na temno prst. Črez nekaj časa so jele izginevati rumene pege; nasprotno so se pa te pege razširile, če je živel močerad na svetli zemlji. O melanizmu barskih živali misli Klunzinger,³ da ga povzroča neposredna prilagoditev na barsko črnico. Veliko vlogo igra pri tem najbrže humusova kislina, na kateri so močvirja zelo bogata. Enako vpliva kakor trdijo črna planinska prst na gorske, stalno melanistične živali, tako na črnega močerada, na divjega petelina, na ruševca in na metulje. Vendar je za alpske živali vpliv svetlobe in deloma vpliv vlažnosti verjetnejši.

Zanimiv slučaj direktne prilagoditve je opazoval Cornelsen.⁴ V nekem kraju se je pojavljal melanizem pri metuljih v tem večjem številu, čim bolj se je tam razvijal obrt. Mogoče je vplival črni prah, s katerim je pokrival dim listje dreves, kemično na gosenice in posredno na metulje. —

Iz vseh podatkov o vzrokih albinizma in melanizma je razvidno, da ni izpregovorila biologija o tem vprašanju še zadnje besede. Zanesljivih dokazov za vpliv raznih činiteljev na barvnost je primeroma malo, nasprotujočih si domnevanj pa zelo veliko. Neoporekljivo je pač le to, da povzroča barvne nepravilnosti nenavadna izprememba notranje konstitucije in zunanjih vplivov. Popolni albinizem je predvsem posledica degeneracije organizma, delna barvna omrtvelost pa večinoma posledica nizke temperature, pičle svetlobe, velike vlažnosti in slabe hrane. Melanizem se pa pojavlja navadno v visoki temperaturi, močni svetlobi, v suši in pri obilni hrani.

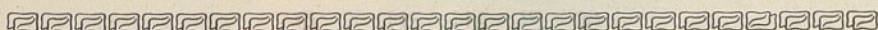
(Konec prih.)

¹ Zeitschr. f. Entomologie 1900, št. 23.

² Archiv f. Entwicklungsmechanik 1904 št. 2 in 3.

³ Jahresh. d. V. f. Naturkunde, Stuttgart 1903, 267—297; Ber. Senckenb. naturf. Ges., 1906, str. 106—115.

⁴ Zeitschr. f. wiss. Insektenbiologie 1912, str. 111.

L I S T E K

Dr. P. B.:

Misleče živali.

(Dalje.)

Svojega žrebca je zapustil Osten Krallu, ki je vodil njegovo vzgojo že v zadnjih starčkovih letih. A ž njim ni mogel dosti opraviti, zlasti odkar si je bil razparal pri snubitvi neke kobile trebuh. Kajti tudi konjski učenjaki ne živijo samo številom, ampak mislijo i na ljubezen. Zato si je kupil Krall arabska žrebca, Mohameda in Zarifa, ki sta daleč prekosila modrega Hansa. Vprašanje o živalski psihologiji in pameti je stopilo ž njima v novo dobo. Namesto Ostena, godrnjavega in slabotnega starčka, je stopil v boj za svoje konje mlad, strasten mož, ki je imel za boj z nasprotniki dovolj duhovitosti in omike. Pa tudi učna metoda Krallova se razlikuje znatno od Ostenove. Med Ostenom in njegovim štirinožnim učencem se je razvila polagoma neka kljubovalnost, neko sovražstvo, neki upor živalske duše proti človeškemu nasilju. Krall pa obožuje svoje učence in govori ž njimi nežno kot oče s svojimi otroki, tako da se je razvila polagoma med njimi neka ljubezen. Obiskovalec Krallovih konj ima vtis, da poslušajo svojega učitelja in da ga razumejo. Ako se zdi, da česa ne pojmi, jim ponovi Krall stvar in jim jo opiše desetkrat zaporedoma z naravnost materinsko potrpežljivostjo.

Na ta način je dosegel sijajnejše uspehe kot Osten pri Hansu. V dveh tednih po začetku pouka je že znal Mohamed reševati navadne račune seštevanja in odštevanja in je razločeval enojke od desetic. Te je zaznamoval z desno, one z levo nogo. Razumel je pomen plus- in minus-znamenja. Štiri dni zatem je začel množiti in deliti, čez par mesecev pa je potezal kvadratne in kubične korene. Polagoma se je naučil brati s pomočjo od Kralla izumljene abecede. Ta je na prvi pogled zelo težko sestavljena. Prikrojena je za edino izrazilno sredstvo konja, za kopito. Kot pri govorečih mizah odgovarja v tej abecedi vsaki črki določeno število udarcev z desno ali levo nogo. Kdor pride v Elberfeld in obiše Krallove konje, dobi v svrhu lažjega umevanja konjevega miselnega dela sledečo razpredelnico.:

	1	2	3	4	5	6
10	E	N	R	S	M	C
20	A	H	L	T	Ä	CH
30	I	D	G	W	J	SCH
40	O	B	F	K	Ö	
50	U	V	Z	P	Ü	
60	EI	AU	EU	X	Q	

Ako hoče n. pr. naznaniti konj črko E, udari enkrat z desnim in enkrat z levim kopitom, pri črki L trikrat z levim in dvakrat z desnim. To abecedo znajo konji tako dobro, da se ne zmotijo skoro nikdar in da jim moreš od začetka le težko slediti.

Mohamed in Zarif, ki je sicer manj nadarjen za višjo matematiko, a vendar dobro napreduje, ponavljata na omenjeni način narekovane besede, zlogujeta imena obiskovalcev, odgovarjata na stavljena vprašanja, a delata tudi lastne opombe in izražata lastne misli. Imata čisto svoj fonetičen pravopis, ki moti omikanca pri branju njune pisave. Samoglasnike smatrata za nepotrebne in priznavata skoro izključno samo soglasnike. Cuker jima je „ckr“ itd. Ti in podobni čudeži privabljajo v Elberfeld vedno nove znanstvene komisije, ki proučavajo zagonetni problem. Sloveči Maurice Maeterlinck se je mudil dalje časa pri Krallu in je napisal o tem svojem obisku v letošnjem letniku revije „Die neue Rundschau“ (Berlin) precejšnjo študijo.

V vsem ima Krall štiri učence. Najbolj intelgenten in najbolj nadarjen, tako rekoč veliki matematik male šole je Mohamed. Njegov dvojnik Zarif napreduje nekoliko slabše, je manj ubogljiv, a bolj zloben, bolj muhast, bolj svojevoljen in poln čudovitih domislekov. Dalje ima Anžeta, malega šetlandskega ponija, ki ni večji kot kak Novofundlandec. Ta je nemiren, navihan, razposajen, nagel in nezaupljiv, a zna izvršiti hipoma z besnimi udarci s kopitom najtežja seštevanja in množitve. Končno obiskuje Krallovo šolo debeli, udobni Berto, krasen, črn žrebec, ki ga je dobil najpozneje. Ta je čisto slep in brez voha. Uči ga šele nekaj mesecev, a vendar rešuje že, sicer nekoliko neokretno, a bolj vestno kot njegovi součenci, male račune seštevanja in odštevanja, da bi jih ne mogel bolje reševati otrok njegove starosti. Razen teh štirih nadebudnežev stoji v nekem kotu hleva Kama, mlad, dve- do trileten slon, približno tako velik kakor črez mero rejen osel. Pod varstvom svojih širokih uhljev, ki imajo obliko peres rabarbare, obrača svoje male, zlobne, skoro paglavske oči in pobira s svojim prilizujočim se, vohajočim rilcem skrbno vse, kar smatra za užitno, to se pravi malo da ne vse, kar leži na tleh. Nanj so stavili velike upe, ki se pa doslej niso izpolnili. Kama je lenuh šole. Morda je še premlad; najbrže je njegova mala duša podobna dojenčkovi, ki se igra mesto z rokami in z nogami s svojim nedolžnim nosom in ki hoče tako proučiti in spoznati svet. Kamove pazljivosti ne morejo za nobeno ceno osredotočiti. Ako postavi predenj abecedo z gibljivimi črkami, ne nakaže onih črk, katere zahtevajo, ampak se trudi, da bi iztrgal črke iz okvira in jih pogoltnil, kakor si sploh olepšuje Kama svoje neznanja polno življenje z nenasitnim tekom. Kljub velikemu razočaranju ga pusti Krall pri miru, čakajoč modrosti in pameti, ki jo obljubljajo indijske pripovedke.

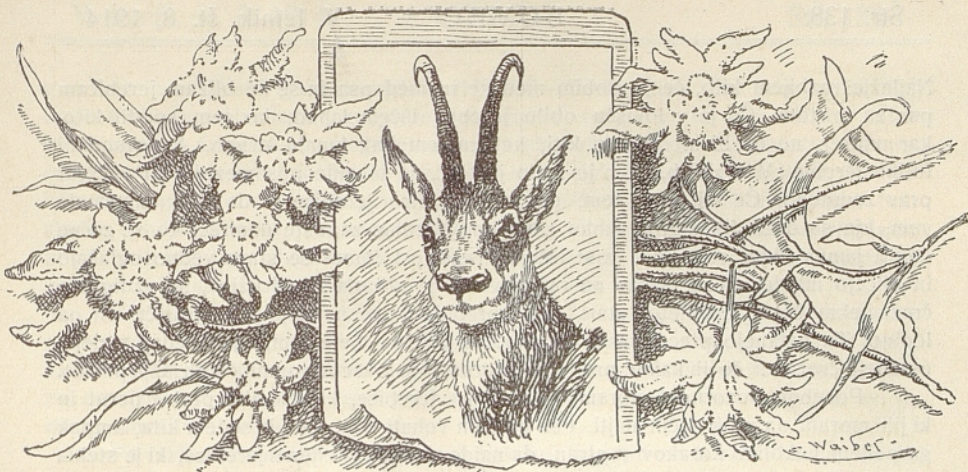
Krall ima navado, da pregleda pred začetkom pouka vsako jutro svoj hlev. Medtem je stopil Maeterlinck k Mohamedu, govoril ž njim, ga božal z roko in mu gledal globoko v oči, da bi zapazil iskro njegovega duha. Lepi, mišičasti konj je bil miren in zaupljiv kot pes. Zelo ljubezniv in prijazen je bil in je izkušal Maeterlincka z jezikom in s šobo lizati in poljubljati. Njegov jasni antilopni pogled je bil globok, resen in v daljavo naperjen, a se ni razlikoval od onega njegovih bratov, ki niso okusili tisočletja ničesar drugega kakor človeško sirovost in nehvaležnost, ter ni kazal nobenega sledu takega miselnega napora. V splošnem ne napravi Mohamed drugega vtisa kakor vsak dobro rejen konj.

Ko je napočil čas pouka, je stopil Krall s kredo v roki k črni deski in ogovoril Mohameda kot človeško bitje, predstavljajoč Maeterlincka, kakor zahteva olik. „Mohamed, pazi!“ je rekel in pokazal na obiskovalca. To je tvoj stric, ki je napravil dolgo pot, da bi te obiskal. Ne smeš ga varati v njegovem pričakovanju. Imenuje se Maeterlinck. Ali si razumel? Maeterlinck. Pokaži mu, da poznaš črke in znaš kot modro dete njegovo ime prav zlogovati. Naprej, mi te poslušamo!“

Mohamed je kratko zarežgetal. Nato pa je udaril s svojimi kopiti po premakljivi, pred njim ležeči deski tolikokrat, kolikorkrat je bilo nakazano v abecedi za črko M. Brez presledka so zatem sledile črke ADRLINSH. Tako se je glasilo obiskovalčevo ime po konjevi fonetiki. S tem pa ni bil zadovoljen Krall. Opozoril je Mohameda, da se je zmotil, nakar je zamenjal Mohamed S in H z G in končno s K. Krall je zahteval tudi, da naj popravi D v T. Tega pa ni hotel storiti Mohamed, ampak je samo stresal z glavo.

Ta poizkus z Mohamedom je Maeterlincka naravnost pretresel, dasi je bil nanj takorekoč pripravljen. Za žrtev kakih goljufivih manipulacij se nikakor ne smatra. Sam pravi o njih: „V čem naj obstoje? Ali v besedah? Ako mislimo, da razume konj besede svojega gospodarja in jih prestavlja, potem potrjujemo ravno s tem najčudovitejše na stvari. Ali pa gre tu za gotove dotikljaje in naučena znamenja? Te bi moral vendar kljub vsej naivnosti človek prej spoznati kakor še tako nadarjen konj. Krall se ne dotakne konja nikdar z roko. Brez takega namena hodi po malem, čisto golem hlevu sem in tja ali stoji večinoma za konjem, da ga ta ne more videti, ali pa se usede poleg gosta na zaboj za oves in sestavlja zapisnik o poizkusu, medtem ko graja svojega učenca. Tudi se niti najmanj ne brani nobene preizkušnje in nobenega nadzorstva. Jaz lahko trdim, da je istinitost mnogo preprostejša in jasnejša kakor sum odsotnih skeptikov in da ne more vzkliti v vzduhu poštenosti, ki vlada v starem hlevu, pri vsej nezaupljivosti niti najmanjša misel na prevaro.“

(Dalje prih.)

Iz lovskega oprtnika.

»Slovensko lovsko društvo« je sklenilo prirediti prihodnje leto v Ljubljani razstavo psov raznih pasem. Pri tem ga bodo podpirala nekatera druga lovska, oziroma kinologična društva. Kakor sklepamo iz dozdaj nam došlih tozadevnih vprašanj, bo obisk iz izvenslovenskih dežel jako velik, ker se izkušajo razumni psarji iz lastnih ozirov čim najbolj častno udeležiti takih razstav. Za lastnike lepih psov bo določenih precej znatnih cen. Da pripravimo doma tla za razstavo, da bodo imeli od prve take razstave pri nas predvsem naši ljudje korist, se je odločilo društvo, da priredi v raznih krajih še to leto smotre psov. Na teh bodo ocenili strokovnjaki na ogled pripeljane pse in dali potrebna navodila in potrebne nasvete. Prva smotra se bode vršila dne 23. avgusta v Ribnici za ribniško dolino, ki prvači od nekdaj v lovskem oziru. Druga bode dne 30. avgusta v Krškem za Dolenjsko in sosednje štajerske, pa tudi hrvaške kraje. Tretja bode v Kranju 8. septembra za Gorenjsko in četrta za Notranjsko dne 13. septembra. Društvo je pa pripravljeno, prirediti tudi drugod take smotre, ako se pokaže potreba in se mu izrazi taka želja. Na te smotre se pripeljejo lahko psi vseh pasem. Svoje cenjene člane prosimo, da opozore na njihov pomen lastnike psov in se pobrigajo nekoliko za obilno udeležbo. Ako bi se ne mogli držati teh rokov zaradi vojske, naznanimo to pravočasno v naših dnevnikih.

Jerebičji lov se je pričel. Nestrpno ga je pričakoval lovec, saj mu nudi dosti užitka. Puška za šibre, ki jo je rabil po slokinem izpreletu pravzaprav samo, da je streljal ropne živali in varoval pred njimi lovišče, je v redu, zadostna množina nabojev pripravljena. Štirinožnega pomagača je zadnje tedne nekoliko vežbal, da dela sedaj zopet izvrstno. Potem pa hajdi v lovišče nad jerebice! Kdo bi tudi ne privoščil srečnemu lovcu tega veselja? Ob lepih jesenskih dnevih ga vodi pot po polju, travnikih in lokah; na skrbi in težave, ki ga tarejo drugače, je pozabil, in srečen uživa veselje lova in krasoto narave . . .

V urnem galopu leti kratkodlaki sem in tja po polju, držeč nos visoko v zraku. Bliskoma pa se obrne in obstoji kakor kip. Krasna slika! Lovec se mu bliža, naredi ovinek, da dobi jerebice med se in med psa, in že zašume jerebice, a takoj padeta ena ali dve. Dobro je, če odbijem starca, s starko pa moram imeti vedno usmiljenje. Lovec gleda za odletelimi, da ve, kam se usedejo. Morda je dobila kako zrno tudi še katera druga, ki pade šele čez nekaj časa. Ako si jerebice razbil, si dober, ker drže posamezne jerebice dobro, ki jih potem poiščeš.

Najlažje razbijem kito, če jo dobim med se in med psa in se ne bližam jerebicam psu za hrbtom. Če je v lovišču obilo jerebic, iščem lahko, ko sem spodil kito, kar naprej, ne da bi sledil prvi kiti, ker najdem itak kmalu drugo. A povsod ni toliko jerebic. V loviščih, kjer je malo jerebic, je iskanje posameznih kit večkrat prav zamudno. Če mi je na tem, da najdem hitro jerebice in da čim natančneje vem, kje se drže, jih zjutraj lahko zaslišim. Jerebice zapuste namreč, ko se začne daniti jamico, kjer so spale, in si iščejo hrane, pri čemer se stare vedno oglašajo in kličejo mlade, da se preveč ne razgube. Ko je zbrana vsa družina, se vzdignejo črez nekaj časa in odlete, stari dve spredaj, da se usedejo na strnišče ali na ledino. Tu ostanejo precej časa, a odlete še enkrat. Šele tam, kjer sedaj sedejo, ostanejo črez dan, če jih kaj ne prepodi. Ta prostor si lovec zapomni, da jih lažje poišče.

Posebno pozornost moram obračati na jerebice, ki sem jim prebil perut in ki jih moram na vsak način najti. Psu ne dam vohati tam, kjer je sedela kita, ampak ga peljem nekoliko korakov v stran, da najde sled obstreljene jerebice, ki je stekla po tleh, izpreminjajoč smer. Potem pa pustim psa pri miru, da gre za sledom.

Loviti začnem vedno tako, da iščem proti vetru. Tudi moram upoštevati nekatere posebnosti jerebic. Zjutraj in zvečer so jerebice najrajši na travnikih, ob veliki vročini in suši v omejkah in v grmičevju na polju in travnikih in na robu bližnjih gozdov. Ob mokrem, deževnem vremenu jih najdeš najprej na strniščih, deteljiskih in ledinah. Takrat drže slabo. Ob toplih, solčnih dnevih pa drže tako, da greš včasih mimo njih, ne da bi zletele. To se zgodi posebno rado okrog poldneva, ko pripeka na polje žgoče solnce. Zato je treba tudi prenehati z iskanjem v opoldanskih urah, ker odpove v hudi vročini nos tudi pri najboljšem psu. A tudi lovec se utruji in strelja potem slabo. Zjutraj, ko je vse rosnó in mokro, tudi ne smem začeti prezgodaj z iskanjem, ker dobi pes polno rose v nos. Najprijetnejše je loviti popoldne proti večeru ob nekoliko hladnih dnevih, ko pihlja lahna sapica.

Svetujem pa nujno lovcem, da ne začno loviti jerebic že takoj v avgustu. Ne glede na to, da je v avgustu še veliko jerebic nedoraslih, moramo pomisliti, da se dela v avgustu in začetkom septembra pri lovu na jerebice kmetu kolikor toliko škoda, vsled česar nastanejo med lovci in poljedelci nasprotstva, ki lovu niso v korist. Sicer pa je najlepši lov v oktobru. S polja je skoro že vse pospravljeno, a vendar najdejo jerebice še toliko zavetja, da se ne vzdignejo prehitro, če niso od vednega streljanja preveč preplašene. V tem času so jerebice tudi najboljše kakovosti.

Ob pričetku nove lovske sezone pa izražam tudi malo željo: kdor ni član našega društva, naj ne bo na lovih naš gost! Prijateljski ali drugi oziri ne smejo igrati pri tem vloge. Prosimo tudi, da se nas spomnijo ob priliki lovov prijatelji z zbirkami, kakor se nam je obljubilo na zadnjem občnem zboru. Le s krepko organizacijo bomo prospevali!

F. L.

S Savinega brega. Na Nebohod letošnjega leta sem hodil ob Savi in lovil lipane. Lov je bil precej uspešen. Ujel sem šest prav lepih in tudi že dobro rejenih lipanov, ki so si bili nepričakovano dobro opomogli od nedolgo prej minule drsti. Ker je obrežje Save na nekaterih mestih precej gосто porastlo, sem moral marsikaterikrat zapustiti strugo in lesti po grmičevju. Ko prilezem ne daleč od železniškega predora pod Radovljico skozi gosto vrbovje na kameniti vodni prod, opazim blizu brega staro divjo raco, poleg nje v kolobarju, ki je meril mogoče v prerezu $\frac{3}{4}$ m, pa dvanajst malih račic, ki so bile stare komaj 6—10 dni. Kako ljubke so bile te živalice, ko so peruškale po plitvi vodi! Toda kmalu me opazi starka. Hitro se zažene v močne valove in frfota po Savi kričeč na nasprotni breg. Kaj pa mlade? V trenutku, ko so opazile nevarnost, se je zavit, ves kolobar

v valove in se pustil gnati navzdol kakih 200—250 korakov. Bal sem se že, kaj bode z ubogimi živalicami, ko pridejo v tolmu v vrtnec. Pa glej! Kakor hitro so priplavale mimo kamenitega proda do kraja, kjer je porastlo obrežje z grmičevjem in bičevjem, so jo zavile h kraju in se poskrile v lepem zavetišču, kjer so bile skoro gotovo zagledale prvič beli dan. Kmalu nato je priletela k njim tudi starka, jih tolažila in jim mirila mlada srčeca. Pozneje sem videl še racmana, ki sta priletela kot lahkomišelneža, katerima ni treba skrbeti za mladi naraščaj, nad Savo, se spustila na plitvo vodo in se kosala z menoj v ribarjenju.

Zanimivo se mi je zdelo, kako so si poiskale uboge mladice brez starke primerne zavetišča. Če bi se bile mogle poskriti precej pri meni, se ne bi bil čudil, kakor tudi ne, če bi bila plavala z njimi starka in jim kazala pot; da so se pa spustile po deročih valovih tako daleč k edino za skrivališča pripravnemu kraju, se mi je zdelo omenitve vredno.

V. pl. K.

Po trikratnem brezuspešnem poizkusu, vzgojiti si istrske brake, mi je ponudil nekdo za malo uslugo psa, ki ga je označil kot dobrega solista. Ker ne da nikdo rad dobrega psa zastonj in se je bližal lovski čas že h koncu, je moral napraviti ponudeni pes skušnjo, pri kateri se je obnesel. Nato sem ga prekrstil na ime Perun. Prepričal sem se kmalu, da ni neumen. Kljub neznani mi starosti se je navadil dosti hitro dostojnega vedenja in ubogljivosti. Tudi je bil pogumen in hraber; lovska strast pa mu je bila ukoreninjena. Če je videl iti koga s puško, se je jokaj pol ure za njim. Ko sva šla nekoč na izprehod, se je začel tresti na vsem životu ter je srepo gledal na nasprotni hrib, kjer sem zapazil v zračni daljavi kakih 300 m zajčka. Da je opozoril strelca na padlo divjačino, se mi končno že ni več zdelo čudno, da pa zna še več, je pokazal pozneje. Bolj v mraku je streljal lovec na zajca, katerega mu je prignal Perun. Lovec ni mogel najti zajca; ker pa ni bilo psa vso noč domov, je šel prihodnje jutro na mesto strele in — kaj je našel? Pes je bil zakopal mrtvega zajca v listje in ga stražil vso noč. S tem dejanjem si je zagotovil Perun potomstvo. Da bi le mogel najti vredno mu družico!

Anarhist.

Ali je veverica lovna žival? Vrhovni sodni kot kasacijski dvor je izdal letos 18. marca razsodbo, za katero se lovci kot za marsikatero drugo ne moremo zavzemati. Oprostil je namreč v dveh slučajih obtoženca, ki sta bila obsojena na Štajerskem pri nižji instanci radi prestopka lovske tatvine, ker sta streljala veverice brez dovoljenja gospodarja lovišča. Svojo razsodbo opira najvišje sodišče na razlog, da ima lovski zakupnik izključno pravico, polastiti se samo lovnih živali, in da ščiti torej kazenski zakon samo te živali. Kdor si prilasti veverico brez omenjenega dovoljenja, ni kriv prestopka lovske tatvine, ampak se ga lahko kaznuje samo potom politične oblasti. Ta izrek, ki jasno kaže, da nimajo sodniki zmisla za lov in lovske koristi, je lovu zelo škodljiv. Vsak lovski tat namreč, katerega ne bomo zasačili ravno pri njegovem zločinstvu, se bo odslej zagovarjal, da je streljal samo veverice.

F. L.

Iz ribarske mreže.

Iz ribičeve kuhinje. Kolikokrat se posreči športnemu ribiču, da nalovi ob ugodni vodi, vremenu in času mnogo več rib, kakor jih potrebuje, pa tudi obratno, kako rad bi postregel včasih temu ali onemu znancu ali obiskovalcu z ribami, pa mu ni mogoče iz raznih vzrokov, ali sploh iti rib lovit, ali ne more za nobeno ceno ničesar ujeti! To se je tudi meni že opetovano pripetilo. Ob časih ugodnega lova sem poizkušal v svoji kuhinji, pripraviti na raznovrstne načine ribe, ter sem dosegel pri tem tudi več ali manj zadovoljive uspehe.

Fr. Ševčik, puškar,

Ljubljana,

Židovska ulica št. 8.

Velika zaloga pušk in samokresov lastnega izdelka in najnovejšega sistema kakor tudi belgijskih, **sulskih in čeških** strogo preizkušenih pušk z najboljšim strelnim učinkom. Posebno priporočam svoje širom znane lahke trocevke s Kruppovimi cevmi in puške brez petelinov za brezdimni smodnik. **Novo!** Avtomatične Browning-puške, kalib. 16 in 12, z neprekosljivim strelnim učinkom. Avtomatične Browning- in Steyr-pistolet. **Velika zaloga vseh lovskih potrebščin** po najnižji ceni. Popravila in naročila izvršujem točno in zanesljivo.

Ceniki na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Svoje cenjene odjemalce prosim vljudno, da izvolijo pri naročilih patron natančno označiti kaliber puške, št. šiber in pa, ali žele navadni ali brezdimni smodnik.

Pozor g. lovci!

Za nagačenje raznovrstnih živali se priporoča

IVAN ROBIDA,

V LJUBLJANI, Tržaška cesta št. 22.

Fina, strokovnjaška izvedba. Najnižje cene. — Na željo odnašam in donašam tudi sam domov. — Naročilo z dopisnico zadostuje.

Kavarna Evropa
v Ljubljani, Dunajska cesta,
je shajališče članov „Slovenskega
lovskega društva“.

Konfekcijska trgovina

Gričar & Mejač, Ljubljana, Prešernova ulica 9,

priporoča lovcem svojo bogato zalogo vsakovrstnih oblačil.

I. KETTE, Ljubljana,

Franca Jožefa cesta št. 3

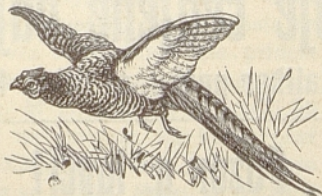
Specijalna trgovina klobukov, čepic, kravat,
perila, sploh vseh modnih in športnih predmetov.

Vsakovrstne potrebščine za lovce.

Žive

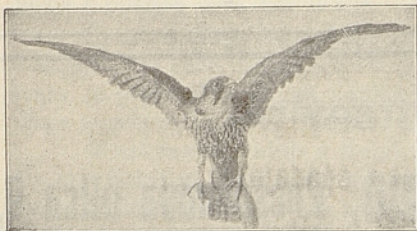
jelene, srne, zajce, kunce,
fazane, jerebice kakor tudi
vse vrste druge divjačine

prodaja v svrhu osveženja krvi

Edvard Mayer v Dunajskem Novem mestu, Schneeberggasse 10.

Zlasti opozarja na nasadna jajca vsakovrstne perutnine. — Za živ
prihod divjačine in za svežost jajc jamči. — Cene nizke.

Prvovrstna tvrdba.] — Cene nizke.
Mnogo odlik. priznanj.

V. HERFORT,

zoolog. preparator,

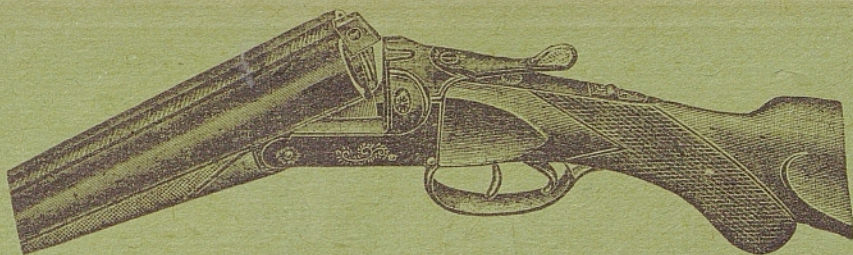
LJUBLJANA,

Vrazov trg 1 — Sv. Petra nasip 71,
se priporoča za prepariranje vseh
vrst živali, montiranje rogov, izdelo-
: vanje vseh vrst kož za preproge. :

Izdajatelj: „Slovensko lovsko društvo“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Martinc v Ljubljani.

Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

F. K. KAISER, puškar v LJUBLJANI, Šelenburgova ulica 6,

priporoča svoje puške, samokrese, avtomatične pištole in lovske priprave. Popravila po nizki ceni. Topič „Salut“.

Umetni ogenj.

Pišite po novi cenik!

C. kr. prodaja smodnika.

JOSIP ROJINA, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3

Krojaški modni salon za gospode.

Elegantne obleke.

Najnovejši kroj.

Priporoča vsakovrstne športne in lovske obleke ter lovske uniforme.

V zalogi ima vedno najnovejše blago prvovrstnih tvornic.

Elegantne promenadne obleke in uniforme vseh vrst.

Točna, solidna in hitra postrežba.

Tiskarna in litografija

J. Blasnika nasl. v Ljubljani

se priporoča v izvršitev vsakovrstnih v
to stroko spadajočih del.

Vinska trgovina PETRA STEPICA v Siški priporoča svojo veliko zalogo vina najboljše kakovosti po nizkih cenah.

Vino razpošilja v lastnih
: sodih na vse postaje. :

Kmetska posojilnica ljubljske okolice v Ljubljani,

r. z. z n. z.

obrestuje hranilne
vloge po

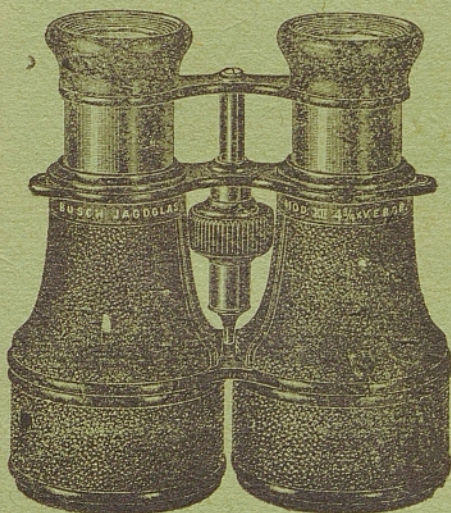
4 $\frac{3}{4}$ 0/0

brez odbitka rent-
nega davka.

Sprejema vloge na **tekoči račun** s čekovnim prometom
ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Rezervni zaklad: nad pol milijona kron.

Hranilne vloge: dvašet milijonov kron.

Cena 80 kron.

Novost!   **Novost!**

Pozor gg. lovci!

Najnovejši in najizbornejši daljnogled sedanjosti je

Busch-ov

daljnogled mod. XII,

katerega si naj inabavi vsak lovec. Omenjeni daljnogled vsebuje vse optične vrline v najvišji meri in je osobito za lov in šport zaradi svoje izvanredno velike svetlobne moči neprekosljiv in kot nočno steklo naravnost očarujoč.

Povečanje	4 $\frac{3}{4}$ krat.
Vidno polje v razdalji 1000 m	105 metrov.
Objektivski prerez	53 mm,
Svetlobna moč	132
Teža	450 gramov.

Specijalist za očale in nanosnike. Velika zaloga toplomerov, barometrov, mer za višino, kompasov, daljnogledov: Zeiss, Busch, Goerz — Ceniki brezplačno! — Bogata zaloga ur, zlatnine in srebrnine. — Tovarniška zaloga gramofonov in plošč.

Fr. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9.